

NOBAB

Lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa

SUOMEN NOBAB-NOBAB I FINLAND ry
Yhdistys sairaiden lasten asioiden edistämiseksi Suomessa
Nordisk förening för sjuka barns behov

www.nobab.fi
www.nobab.org
e-mail: info@nobab.fi

Lasten ja nuorten sairaala
PL 281, 00029 HUS

© Pef

SUOMEN NOBAB-NOBAB i FINLAND ry

SUOMEN NOBAB-NOBAB i FINLAND ry kuuluu Pohjoismaiseen yhdistykseen (Nordisk Förening för sjuka barns och ungas behov, NOBAB). Sen tehtävänä on vaikuttaa sairaiden lasten ja nuorten hoitoon ja hyvinvointiin sairaalassa sekä kiinnittää huomiota lasten ja perheiden oikeuksiin sairaalassa. Yhdistys edustaa Suomea kansainvälisessä järjestössä ”European Association for Children in Hospital” (EACH) ja on Lastensuojelun Keskusliiton jäsenjärjestö. Yhdistys on rekisteröitynyt 1988.

SUOMEN NOBAB-NOBAB i FINLAND ry on avoin kaikille, jotka ovat kiinnostuneita sairaiden lasten ja nuorten tarpeista ja haluavat kehittää lasten sairaanhoitoa. Joka toinen vuosi järjestetään pohjoismainen konferenssi. Yhdistyksen pyrkii järjestämään koulutuspäiviä sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

NOBAB on laatinut lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa yhteistyössä eri ammattilaisten ja vanhempien kanssa. Näin on luotu sairaalan henkilökunnalle kriteerit lasten ja nuorten sairaanhoidon laadun turvaamiseksi. Yhdistyksen tavoite on saada oikeudet mukaan lainsäädäntöön, suosituksiin ja ohjeisiin.

Taustaa lasten ja nuorten oikeuksille sairaalassa

Lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa saivat alkunsa vuonna 1988 Leidenissa. Siellä järjestettiin eurooppalainen konferenssi, jossa ensimmäisen kerran käsiteltiin lasten hyvinvointia sairaalassa. Leidenissa sovittiin ”*Charter for Children in Hospital*”, joka sisälsi 10 artiklaa. Nämä standardit oli kehitetty yhteistyössä Pohjoismaisen NOBAB’in kanssa ja aloitteesta. Ne on laadittu yhteistyössä eri ammattilaisten ja vanhempien kesken. Oikeudet on sen jälkeen yhdenmukaistettu eurooppalaisiksi lasten ja nuorten oikeuksiksi ja ne on hyväksytty 16 eri maassa. Oikeudet sisältävät kymmenen kohtaa, jotka noudattavat YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta ja joissa on huomioitu lasten ja nuorten tarpeita sairaalassa.

Lapsen oikeuksien YK:n sopimuksen 3. artikla painottaa lapsen edun ensisijaisuutta kaikissa lapsiin kohdistuvissa toiminna. Artiklassa 5 korostetaan vanhempien / huoltajien vastuuta, oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen hoidossa ja artiklassa 12 korostetaan, että lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Artiklassa 24 todetaan, että lapsella on oikeus nauttia parhaasta mahdollisesta terveydentilasta sekä sairauksien hoitamiseen ja kuntoutukseen tarkoitetuista palveluista. Oikeuksilla halutaan edistää sairaiden lasten, nuorten ja heidän perheidensä oikeuksien toteutumista sairaalassa.

1. Sairaalaan ottaminen

Lapsi tulee ottaa sairaalaan vain silloin, kun hänen tarvitsemaansa hoitoa ei voida toteuttaa yhtä hyvin kotona tai avohoidossa.

Esimerkit:

- Lasta ei oteta sairaalaan pelkästään lääkityksen vuoksi, silloin kun lääkitys voidaan toteuttaa avohoidossa.
- Pitkäaikaisesti sairaasta lasta tai nuorta ei oteta osastohoitoon, jos hoito voidaan toteuttaa avohoidossa.

2. Lapsen oikeus vanhempaan

Lapsella tulee olla oikeus vanhemman tai muun läheisen aikuisen läsnäoloon sairaalassaoloaikana.

Esimerkit:

- Vanhempia kannustetaan osallistumaan aktiivisesti lapsen päivittäiseen hoitoon.
- Vanhemmille tarjotaan yöpymismahdollisuus.
- Sisaruksille ja ystäville annetaan oikeus vierailla sairaalassa.

3. Vanhempien läsnäolon turvaaminen

Vanhempia tulee kannustaa olemaan sairaalassa lapsensa kanssa ja heille tarjotaan mahdollisuus yöpymiseen. Vanhempien sairaalassaolo tulee taata perheelle siten, ettei siitä koidu perheelle taloudellista rasitetta.

Esimerkit:

- Vanhemmille ja sisaruksille annetaan mahdollisuus syödä sairaalan ruokasalissa.
- Vanhemmille on varattu tila, jossa he voivat levähtää, lämmittää ruokaa tai keittää kahvia.
- Perheen kulttuurista pyritään huomioimaan.
- Yhteistyössä sairaalan sosiaalityöntekijän kanssa vanhemmat voivat järjestää asiat niin, ettei vanhemmille koidu erillisiä ylimääräisiä kuluja tai ansionmenetyksiä heidän jäädessään lapsensa luokse.

4. Tiedottaminen

Lapsella ja vanhemmilla tulee olla oikeus saada tietoa ikää ja ymmärtämiskykyä vastaavalla tavalla.

Esimerkit:

- Lääkäri ja hoitaja tekevät tulohaastattelun lapsen ja / tai vanhemman kanssa.
- Lääkäri ja hoitaja huolehtivat säännöllisestä tiedonkulusta sairaalahoidon aikana.
- Lääkäri ja hoitaja keskustelevat lapsen ja / tai vanhempien kanssa ennen kotiuttamista ja varmistavat, että annettu tieto on tullut oikein ymmärretyksi.
- Suullista tietoa hoidosta ja lääkityksestä selvennetään kirjallisella ohjeella.
- Tieto esitetään lapselle hänen ikänsä, kehitystasonsa, tietotasonsa ja yleistilansa huomioiden.

5. Yhteispäätös

Tietoa saatuaan lapsella ja vanhemmilla tulee olla oikeus osallistua kaikkiin päätöksiin, joita lapsen hoidon suhteen tehdään. Lasta tulee suojella tarpeettomilta hoidoilta ja tutkimuksilta.

Esimerkit:

- Lapselle ja vanhemmille annetaan mahdollisuus osallistua päätöksentekoon kertomalla sairauden eri hoitomahdollisuuksista ja eri vaihtoehtojen seurauksista sekä hoidon mahdollisista sivuvaikutuksista.
- Kehitetään menetelmiä ja tuotetaan aineistoja, jotka helpottavat tiedottamista erilaisille lapsille.
- Sairausten hoidossa ja tutkimuksessa ei saa aiheuttaa lapselle turhaa kipua eikä epämiellyttäviä kokemuksia enempää kuin taudin hoito välttämättä vaatii.

6. Hoitoympäristö

Lasta tulee hoitaa yhdessä muiden samassa kehitysvaiheessa olevien lasten kanssa, eikä heitä saa sijoittaa aikuisosastolle.

Esimerkit:

- Odotus-, vastaanotto-, ja tutkimustilat sekä potilashuoneet tulee sisustaa viihtyisästi eri-ikäisten tarpeita huomioiden.
- Esimerkiksi leikki- ja murrosikäisillä lapsilla tulee olla oikeus ikäiseensä seuraan sairaalan osastolla. Vertaistuki on tärkeää ja se helpottaa sairauden käsittelyä ikää vastaavalla tavalla.

7. Normaalikehityksen tukeminen

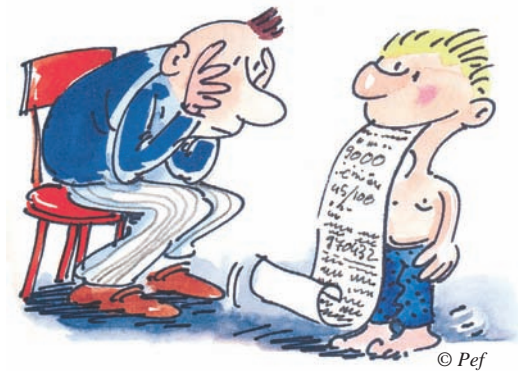
Lapsella tulee olla mahdollisuus ikänsä ja vointinsa mukaiseen leikkiin ja opetukseen. Tätä toimintaa varten tulee olla asianmukaiset tilat ja riittävästi henkilökuntaa.

Esimerkit:

- Toiminta mukautetaan kunkin lapsen tarpeisiin.
- Kaikissa lapsipotilaita hoitavissa sairaaloissa on lastentarhanopettajia ja erityisopettajia.
- Sairaalassa toimivat opettajat osallistuvat omalla asiantuntemuksellaan lapsen hoitoon ja perheen tukemiseen.

8. Lastensairaanhoidon sopiva henkilökunta

Lasta hoitavalla henkilökunnalla tulee olla sellainen koulutus ja pätevyys, että he kykenevät vastaamaan lasten ja perheen tarpeisiin sairaalassa.

Esimerkit:

- Henkilökunta on koulutettu lasten ja vanhempien tukemiseen sairauden ja sairaalahoidon aiheuttamassa kriisitilanteessa.
- Henkilökunta tuntee lapsen normaalin kehityksen ja pystyy havaitsemaan poikkeavuuksia lapsen kehityksessä.
- Osaston henkilökuntamitoituksessa on huomioitu lapsipotilaiden hoitoisuus.

9. Jatkuvuus

Lasta hoitavan työryhmän on taattava hoidon jatkuvuus.

Esimerkit:

- Jokaiselle potilaalle laaditaan kirjallinen hoitosuunnitelma, mihin kuuluu päivittäinen seuranta.
- Työ järjestetään niin, että sama henkilöstö hoitaa lasta mahdollisimman paljon.
- Edistetään lapsen hoitoon osallistuvien eri ammattiryhmien yhteistyötä.
- Seurantasuunnitelman tulee olla valmis, kun lapsi kotiutuu sairaalasta.

10. Loukkaamattomuus

Lasta tulee kohdella hienotunteisesti ja ymmärtäväisesti ja hänen yksityisyytensä tulee aina kunnioittaa.

Esimerkit:

- Lapsen yksityisasioiden ja hänen yksityisyytensä kunnioitetaan osaston toiminnassa.

LASTEN JA NUORTEN OIKEUDET SAIRAALASSA

1. Sairaalahoitoon ottaminen

Lapsi tulee ottaa sairaalahoitoon vain silloin, kun hänen tarvitsemaansa hoitoa ei voida toteuttaa yhtä hyvin kotona tai poliklinisesti.

2. Lapsen oikeus vanhempaan

Lapsella tulee olla oikeus vanhemman tai muun läheisen aikuisen läsnäoloon sairaalassaoloaikana.

3. Vanhempien läsnäolon turvaaminen

Vanhempia tulee kannustaa olemaan sairaalassa lapsensa kanssa ja heille tarjotaan mahdollisuus yöpymiseen. Vanhempien sairaalassaolo tulee taata perheelle siten, ettei siitä koidu perheelle taloudellista rasitetta.

4. Tiedottaminen

Lapsella ja vanhemmilla tulee olla oikeus saada tietoa ikää ja ymmärtämiskykyä vastaavalla tavalla

5. Yhteispäätös

Tietoa saatuaan lapsella ja vanhemmilla tulee olla oikeus osallistua kaikkiin päätöksiin, joita lapsen hoidon suhteen tehdään. Lasta tulee suojella tarpeettomilta hoidoilta ja tutkimuksilta.

6. Hoitoympäristö

Lasta tulee hoitaa yhdessä muiden samassa kehitysvaiheessa olevien lasten kanssa, eikä heitä saa sijoittaa aikuisosastolle.

7. Normaalikehityksen tukeminen

Lapsella tulee olla mahdollisuus ikänsä ja vointinsa mukaiseen leikkiin ja opetukseen. Tätä toimintaa varten tulee olla asianmukaiset tilat ja riittävästi henkilökuntaa.

8. Lastensairaanhoidon sopiva henkilökunta

Lasta hoitavalla henkilökunnalla tulee olla sellainen koulutus ja pätevyys, että he kykenevät vastaamaan lasten ja perheiden tarpeisiin sairaalassa.

9. Jatkuvuus

Lasta hoitavan työryhmän on taattava hoidon jatkuvuus.

10. Loukkaamattomuus

Lasta tulee kohdella hienotunteisesti ja ymmärtäväisesti ja hänen yksityisyyttään tulee aina kunnioittaa.

BARN OCH UNGAS RÄTTIGHETER PÅ SJUKHUS

1. Sjukhusvård

Barn skall läggas in på sjukhus endast då den nödvändiga vården kräver det och inte kan ges på ett lika bra sätt i hemmet eller i den öppna vården.

2. Rätt till föräldrarnas närvaro

Barn på sjukhus bör ha rätt att ha förälder eller annan närstående person hos sig under hela sjukhusvistelsen.

3. Tryggad föräldranärvaro.

Föräldrar bör kunna vistas hos sitt barn på sjukhus utan att behöva få extra kostnader eller förlora inkomst i samband med barnets sjukhusvistelse. Föräldrar skall få stöd att ta aktiv del i barnets vård.

4. Information

Barn och föräldrar skall få information om barnets sjukdom, behandling och vård på ett sätt som de kan förstå och som är anpassat till barnets ålder och uppfattningsförmåga.

5. Gemensamt beslut

Barn och föräldrar skall efter grundlig information vara delaktiga i beslut som gäller behandling och vård av barnet. Alla barn skall skyddas mot onödiga medicinska behandlingar och undersökningar.

6. Vårdmiljön

Barn skall vårdas tillsammans med andra barn i samma utvecklingsstadium och inte på vuxenavdelningar.

7. Stöd i normalutvecklingen

Barn bör ha rätt till lek och skolundervisning som är anpassad till dess ålder och sjukdomstillstånd. Miljön skall vara planerad och utrustad för att möta barns behov.

8. Kvalificerad personal

Personal som vårdar och behandlar barn skall ha sådan utbildning och kompetens att de kan bemöta de fysiska och psykiska behoven hos barnet och dess familj.

9. Kontinuitet

Vård- och behandlingsteamet skall vara organiserat så att det tillförsäkrar varje barn kontinuitet i vården.

10. Integritet

Barn skall bemötas med takt och förståelse och deras integritet skall respekteras.